

اسکناس‌های جدید؛ با حافظ اما بدون صفر

تهران (پانا) - از اسکناس‌های جدید هزار، دوهزار و پنج‌هزار تومانی در حالی رونمایی شده که از صفرها در آن‌ها خبری نیست اما تصویری از مقبره حافظ و البته مقبره‌الشعراى تبریز و آرامگاه ابوعلى سینا در آن‌ها دیده می‌شود. اسکناس ۵هزار تومانی جدید با تغییر رنگ و طرح آرامگاه حافظ در پشت این اسکناس به تازگی منتشر شده است.

به گزارش ایسنا، حدود یک قرن از چاپ نخستین اسکناس‌ها؛ ZWNJ& می‌گذرد و در این دوران همواره نقش بستن چهره افراد شاخص یا تصویری از بناهای تاریخی و میراث فرهنگی ایران مورد توجه بوده است؛ کم‌ابن ZWNJ& که بر روی اسکناس‌ها؛ ZWNJ& های دوره قاجار تصویری از شاه آن دوران، در دوره پهلوی تصاویر رضاخان و سپس محمدرضا پهلوی بر روی پول رایج کشور دیده می‌شود.

بر اساس اطلاعات موجود، نخستین ZWNJ& باری که تصویر مقبره یکی از اهالی ادب به اسکناس‌ها؛ ZWNJ& رسیده، به اسکناس‌ها؛ ZWNJ& های سری دوم بانک مرکزی ایران در دوره محمدرضا پهلوی در سال ۱۳۴۱ برمی‌گردد؛ اسکناس ۱۰۰۰ ریالی با تصویر روی محمدرضا پهلوی با پوشش رسمی نیروی هوایی ارتش شاهنشاهی ایران و تصویر پشت آرامگاه حافظ چاپ و در جامعه ایرانی دست به دست شد.

پس از آن نیز تا پیش از پیروزی انقلاب سال ۱۳۵۷، آرامگاه حافظ در پشت اسکناس ۱۰۰۰ ریالی سری چهارم و پنجم بانک مرکزی ایران در سال‌ها؛ ZWNJ& های ۱۳۴۲&۴۳ و ۱۳۴۴&۴۵ و نیز بر روی همین اسکناس در سری ششم و هفتم در سال‌ها؛ ZWNJ& های ۱۳۴۵&۴۷ و ۱۳۴۷&۴۹، سری هشتم تا یازدهم در سال‌ها؛ ZWNJ& های ۱۳۴۷&۵۲ و سری دوازدهم تا پانزدهم سال‌ها؛ ZWNJ& های ۱۳۵۳&۵۷ نقش بست.

با پیروزی انقلاب، اسکناس‌ها؛ ZWNJ& ها هم رنگ و شکل دیگری به خود گرفتند اما هنوز آن‌ها؛ ZWNJ& چه مشترک با گذشته به چشم می‌خورد، تصویر آرامگاه حافظ باز هم در پشت اسکناس ۱۰۰۰ ریالی (سری بارگاهی) بود که تصویر روی آن آرامگاه امام رضا (ع) بود.

در اسکناس‌ها؛ ZWNJ& های سری انقلابی در سال‌ها؛ ZWNJ& های ۱۳۶۰&۱۳۷۱ نه تنها دیگر خبری از تصویر مقبره حافظ در پشت اسکناس ۱۰۰۰ ریالی نبود که تصویری از دیگر مشاهیر فرهنگ و ادب یا آرامگاه آنان نیز در اسکناس‌ها؛ ZWNJ& دیده نشد؛ تصویر پشت اسکناس ۱۰۰۰ ریالی هم به قبةالصخره (مسجد صخره) تغییر پیدا کرد.

اما بار دیگر در اسکناس‌ها؛ ZWNJ& های با تصویر امام خمینی (ره) در سال‌ها؛ ZWNJ& های ۱۳۷۱-۱۳۹۸ تصویر مقبره حافظ به پول مردم بازگشت و تصویر آرامگاه این شاعر در پشت اسکناس ۱۰۰۰۰ ریالی دیده شد.

البته حافظ تنها شاعری نبود که مقبره‌ها؛ ZWNJ& اش به این سری از اسکناس‌ها؛ ZWNJ& رسیده؛ تصویر مقبره سعدی نیز در پشت

اسکناس ۱۰۰۰۰۰ ریالی از همین سری اسکناس‌ها دیده شد؛ تصویری که با حاشیه‌هایی همراه شد؛ در کنار نقش آرامگاه سعدی بیت معروف این شاعر آمده بود، که گفته می‌شد این خوانش درست نیست و اشتباه است. منتقدان می‌گفتند؛ «بنی‌آدم اعضای یک پیکرند»؛ درست است اما روی پول ملی «بنی‌آدم اعضای یکدیگرند»؛ نقش بست که این موجب انتقادهای گوناگونی به این موضوع شد.

البته بنا به شبهه‌های موجود در خصوص شکل درست این بیت، مثلاً کاووس حسن و لی در این باره به ایسنا گفته بود: در بعضی از نسخه‌های چاپی «گلستان»؛ ضبط «بنی‌آدم اعضای یک پیکرند»؛ به جای ضبط مشهور «بنی‌آدم اعضای یکدیگرند»؛ نهاده شده است. «بنی‌آدم اعضای یک پیکرند»؛ دستورمندتر و به زبان سعدی نزدیک‌تر است؛ اما در نسخه‌های خطی قدیم این‌چنین ضبطی وجود ندارد.

حالا نسل تازه‌ای از اسکناس‌ها رونمایی شده‌اند و باز هم آرامگاه حافظ در تصویر پشت یک اسکناس به چشم می‌خورد؛ «۵ هزار تومانی که به تازگی منتشر هم شده است. این اسکناس‌ها البته علی‌رغم شباهتشان در تصویر مقبره این شاعر تفاوت قابل توجهی با قبل دارند و آن کم‌رنگ شدن صفرهاست که سال‌ها بر روی اسکناس‌ها دیده می‌شدند؛ به نظر می‌رسد طرح حذف چهار صفر از پول ملی با رونمایی از این اسکناس‌ها به طور رسمی اجرا شده است.

ضمناً در پشت اسکناس‌های ۲ هزار تومانی جدید از طرح مقبره‌الشعراى تبریز و در پشت اسکناس‌های ۱ هزار تومانی نیز از طرح آرامگاه شیخ‌الرئیس بوعلی‌سینا استفاده شده است.

اما اگر از شمایل متفاوت اسکناس‌های تازه بگذریم، سوالی جای مطرح شدن دارد، آن هم این‌ست؛ که از میان تمامی مشاهیر ادبی ایران زمین در طی سال‌ها فقط راه ورود برای حافظ و سعدی به پول کشور باز بوده است؟ در حالی که تاجیکستان بر روی اسکناس‌های کشور خود تصویر رودکی، پدر شعر فارسی را چاپ می‌کند، هنوز وقت آن نرسیده است که به دیگر مشاهیر فرهنگ و هنر این مرز و بوم که بسیار هم هستند، توجه شود؟